

LEREN PARTICIPEREN IS BURGERSCHAPS VORMING

WE DOEN HET SAMEN

KINDERRECHTEN EN KINDERPARTICIPATIE
VERANKERD IN DE GEMEENTE

PREVENTIE IN GEZONDHEID EN BESCHERMING

BURGERSCHAPS VORMING

INHOUD

Hoofdstuk 1: Aanleiding anno 2023	3
Hoofdstuk 2: Waarom KinderrechtenNU?	4
Inleiding	4
Uitgangspunten	6
Doelgroepen	7
Doelen van de aanpak	9
Hoofdstuk 3: Eén van de instrumenten: de Kinderrechtenchecklist	10
Hoofdstuk 4: Aansluiting bij bestaande wetten, programma's & wijzen van aanpak	12
Wet Veiligheid op school	12
Wet publieke gezondheid en Jeugdwet	12
Wet Primair Onderwijs, kerndoel burgerschap*	13
Wet Verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.	13
Hoofdstuk 5: Stappenplan	15
Hoofdstuk 6: Ambitie: Nationale KinderRaad (NKR)	19
Hoofdstuk 7: Begroting	19
Bijlage 1: Gezonde kindontwikkeling	20
Bijlage 2: Link HANDREIKING JGZ	21
Bijlage 3: Link KINDERPARTICIPATIE DE SCHAKEL NAAR DEMOCRATIE	21
Bijlage 4: Wat bieden we de school?	22
Bijlage 5: Wat bieden we de jeugdgezondheidszorg?	23
Bijlage 6: Opties voor gemeente	24
Bijlage 7: Functieomschrijving, profiel en takenpakket	26
Bijlage 8: Lopende programma's en wijzen van aanpak	32

'KinderrechtenNU in de klas' is samen met kinderen ontwikkeld. Auteursrechtelijke bescherming: I-depot nr. 10542 Willemijn Dupuis-Tombrock ©Stichting Kinderrechten en Menselijke Ontwikkeling (2009) KvK nummer 27360675, ANBI-status. KinderrechtenNU (KRNU) en Nederlands Genootschap van Kinderburgemeesters (NGKb) investeren in kinderp participatie. Het is de basis voor een preventief inclusie-beleid.

Heeft u vragen of opmerkingen?

Neem gerust contact op via:

telefoonnummer 06-41 42 66 00

info@kinderrechten.nu

www.kinderrechten.nu

www.kinderburgemeesters.nl

www.lerenparticiperen.nu

OVER HET NEDERLANDS GENOOTSCHAP VAN KINDERBURGEMEESTERS

Het Nederlands Genootschap van Kinderburgemeesters (NGKb) richt zich op kinderp participatie en daarmee op het toerusten van het kind als actor in het gezin, de school, de wijk en de maatschappij. Het NGKb houdt zich bezig met het bevorderen van de aanstelling van kinderb urgemeesters, kindergemeenteraden en daarmee het borgen van kinderp participatie en kinderrechten in alle Nederlandse gemeenten. Dat doen we samen met de lokale overheid, instanties en organisaties die bereikbaar zijn voor kinderen, luisteren naar kinderen en samen met kinderen aan de slag gaan waar nodig is.

Kinderrechten beginnen bij *kinderparticipatie*: van kinderen horen we of voorzeningen en bescherming bereikbaar en toereikend zijn.

“Kinderparticipatie komt alleen tot zijn recht als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van kind en volwassene het uitgangspunt is. Het is aan de volwassenen om daarvoor ruimte te bieden.”

HOE GAAN WE MET ELKAAR OM,
HOE ZORGEN WE VOOR ELKAAR EN
HOE KUNNEN WE ELKAAR HELPEN?

HOE NEMEN WE SAMEN EEN BESLUIT?
HOE VOEREN WE DE BESLUITEN EN
ACTIVITEITEN UIT?

DEZE VRAGEN VORMEN DE BASIS VAN DE DEMOCRATIE
GOED OM (ALTIJD) IN JE ACHTERHOOFD TE HOUDEN

DE KINDEROMBUDSVROUW
MARGRIT KALVERBOER ANT-
WOORDT OP DE VRAAG ZOU ELKE
GEMEENTE EEN PEDAGOOG OF
KINDERPSYCHOLOOG IN DIENST
MOETEN HEBBEN?:

“Ja, zeker. En die zou ook bij de collegevergaderingen moeten zitten. Dat zegt het Kinderrechtenverdrag ook: als je besluiten neemt die kinderen raken, moet je altijd mensen erbij betrekken die verstand hebben van kinderen en sociologie en zo. Kijken naar de impact van besluiten voor kinderen en je afvragen hoe je ervoor zorgt dat ze kunnen doorgaan met hun leven, dat is zo waardevol. Soms hoeft het niet moeilijk te zijn. Neem het voorbeeld van het parkje met het bankje, een plek om de hond uit te laten, daar verzacht je veel leed mee.”

HOOFDSTUK 1: AANLEIDING ANNO 2023

ONDERWIJSINSPECTIE ZEGT OVER DE STAAT

VAN HET ONDERWIJS 2023 (10 MEI 2023):

“Er wordt veel gevraagd van het onderwijs onder vaak lastige omstandigheden. Besturen, scholen en beleidsmakers hebben de verantwoordelijkheid om te werken aan de verdere verbetering van basisvaardigheden en kansengelijkheid. Daar is samenwerking voor nodig, van ministers tot en met de klas.”

STAATSSECRETARIS MAARTEN VAN OOIJEN ROEPT OP:

“Eigenlijk is mijn oproep: er is iets aan de hand. Er is echt iets aan de hand. Er is echt iets fundamenteel aan de hand dat dit de samenleving is waar we in zitten. Een grenzeloze groei van ouders en kinderen die professionele hulp vragen is niet te organiseren en te betalen. Maar we moeten het vooral niet willen. [...] Jongeren moeten eigenaar worden van de aanpak.”

MINISTER DENNIS WIERSMA ROEPT OP:

“We moeten allen doen wat nu nodig is om kinderen die het thuis moeilijk hebben, op school zorgeloos te laten leren.”

MINISTER HANKE BRUINS SLOT:

“Democratie is niet vanzelfsprekend, je moet het, beschermen, vernieuwen en onderhouden. Mensen in de samenleving moeten zich betrokken voelen bij de democratie, dus betrek ook kinderen bij onze democratie.”

MINISTER FRANK WEERWIND IS DOOR KRNU VOORGELEGD:

“Kinderbescherming vraagt om *kinderparticipatie*. Van kinderen hun eigen verhaal KUNNEN horen. Dan zou het leren participeren verankerd moeten worden in de kinderbescherming-wetgeving.”

MINISTER CAROLA SCHOUTEN:

“Wat wij doen moet aansluiten bij wat mensen nodig hebben. En dat gaat verder dan regels en wetten. Het gaat erom dat je durft te luisteren: wat is nou eigenlijk het verhaal? In plaats van hier heb je recht op en hier niet.”

HOOFDSTUK 2: WAAROM KINDERRECHTENNU?

INLEIDING

We spreken hier over de Rechten van het Kind. Vaak hebben we het over ‘kinderrechten’ als er fouten zijn gemaakt: “De professional heeft gehandeld in strijd met de kinderrechten”. Het wordt tijd dat we het begrip ‘kinderrechten’ gebruiken zoals het óók bedoeld is, namelijk preventief.

In de woorden van Prof. Dr. Jan C.M. Willems: ‘Met betrekking tot de lichamelijke gezondheidszorg werd een eeuw geleden begrepen dat de omslag moest worden gemaakt van interventie: pogen te genezen, naar preventie: sanitaire voorzieningen, schoon drinkwater, educatie over hygiëne. Met betrekking tot de geestelijke gezondheidszorg moet die omslag nog worden gemaakt. Hier schieten kinderrechten en kinderp participatie ons te hulp.’ (Jan CM Willems, *Hier en nu Senryu’s* Deel 5, 2023:287.)

KinderrechtenNU (van nu af aangeduid als KRNU) heeft een methode uitgewerkt met behulp van de kennis en de adviezen van jeugdartsen en onderwijskundigen en uitgetest in de praktijk, waarbij afgestapt is van ad hoc-interventies en gewerkt wordt aan een structurele preventieve benadering.

Elke schooldag en op elke school geven leerkrachten de mogelijkheid aan kinderen om over hun eigen leven te praten. In die zin is het concept van KRNU niet nieuw. Wat anders is, is dat kinderen aan de hand van “kinderrechten” kunnen nadenken over de eigen setting thuis, over het gezin en de leefomgeving waarin ze opgroeien. Het gaat om het proces van zelf nadenken en ontdekken wat zij nodig hebben en belangrijk vinden om gezond, veilig en blij/gelukkig op te kunnen groeien. Bovendien ontdekken kinderen hoe het is om met je eigen verhaal naar buiten te komen. Ze ontdekken wat ze zelf kunnen doen als er dingen niet goed gaan en bij wie ze om raad of hulp kunnen vragen.

De professionals vernemen nog explicieter wat belangrijk is voor het kind zelf en voor de groep. De professionals krijgen meer aanknopingspunten en mogelijkheden om in gesprek te gaan met kinderen die het moeilijker blijken te hebben. En kinderen gaan elkaar helpen.

KRNU draagt met haar aanpak bij aan de vorming van een stevige nieuwe generatie volwassenen.

Hierbij wordt beoogd dat:

- alle kinderen (en daarmee de toekomstige ouders en professionals) in Nederland hebben geleerd dat ze er nooit alleen voor staan en weten hoe en met wie ze hun zorgen veilig kunnen delen;

- alle kinderen in Nederland vertrouwd zijn met het nadenken en zich uitspreken over wat zij zelf nodig hebben om goed, gezond en veilig op te groeien. Op die manier kunnen kinderen eerder aan de bel trekken bij een onveilige of bedreigende situatie en op jonge leeftijd ervaren dat je altijd om hulp mag vragen als je er even niet zelf uit komt. Je leert daarmee ook dat je een ander kunt helpen. Zo kan er een samenleving ontstaan waarin we naar elkaar omkijken.

Wanneer ieder kind vroegtijdig leert zijn leven en leefomgeving in kaart kan brengen en zijn of haar eigen verhaal KAN vertellen, kunnen we kinderen beter beschermen.

KNRU kan een belangrijke rol spelen bij het verminderen en herstellen van achterstanden veroorzaakt door een valse start in de eerste 1000 dagen en die ook voor de volgende generatie blijvende gevolgen kunnen hebben.

“Als je met het eigen verhaal van kinderen bij ouders komt, gaat de deur open. Als je met je eigen vermoeden komt, blijft de deur vaak dicht”, werd opgemerkt door een schoolmaatschappelijk werker.

“Ik dacht dat ik mijn klas goed kende!”, vertelde een leerkracht na afloop van het gesprek met leerlingen, “nu heb ik een veel beter beeld van de kinderen.”

Wat kan de benadering van KNRU opleveren?

- Ervoor zorgen dat kinderopparticipatie serieus wordt genomen.
- Input voor jeugdbeleid met advies van de deskundigheid van de JGZ.
- Preventief jeugdbeleid.
- Op basis daarvan een goede samenwerking tot stand brengen in het sociaal domein.
- Een betere en snellere aanpak van kindermishandeling (KinderMeldcode).
- Het voorkomen en oplossen van pesten (kinderen lossen het zelf op zonder lespakketten).
- Zorgdragen van een sociaal veilig klimaat op de scholen.
- Armoedebestrijding mede door burgerinitiatieven.
- Een betere en snelle samenwerking met Veilig Thuis.
- Implementatie in de samenleving van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind in begrijpelijke taal voor kind en volwassene. Jeugdbeleid, onderwijs, zorg en bescherming worden kinderrechtenproof.

“Op tijd leren participeren is het fundament voor de participatiesamenleving en de democratie: dáárom kinderparticipatie.”

“Participatierechten zijn het voorportaal voor de naleving van voorzienings- en beschermingsrechten. De kinderen moeten zelf kunnen laten horen of voorzieningen en bescherming bereikbaar en toereikend zijn.”

Het tweede window of opportunity: preventie en leren participeren, een gezond fundament voor het leven.

‘De eerste 1000 dagen vanaf preconceptie’ vormen het eerste *window of opportunity* voor preventie; de leeftijd van 9 tot 11 jaar is het tweede *window of opportunity*. Preventie begint voor 9-11 jarigen bij het leren participeren in de samenleving en is zo de basis voor de verdere sociale en emotionele ontwikkeling naar democratisch burgerschap en stevig ouderschap. Elk kind in Nederland verdient een gezond fundament voor de rest van het leven. Het is het fundament voor de samenleving.

KNRU heeft samen met de jeugdgezondheidszorg een collectief programma ontwikkeld voor kinderen in de leeftijd van 9-11 jaar. Het doel is om ieder kind in ons land zich zo te laten ontwikkelen dat het leert voor zichzelf en anderen te zorgen in welke leefomgeving dan ook, en dat het weet wat een veilig, gezond en blij leven betekent. Wat is daarvoor nodig? Voor kinderen in deze levensfase staat de ontwikkeling van het eigen ik en het verbaal uitdrukken van emoties centraal. Daarnaast verbreden kinderen op deze leeftijd hun ‘sociale horizon’: ze leren zich te verplaatsen in anderen en worden bewust van verschillen en overeenkomsten tussen klasgenoten. Ze verkennen, herkennen en leren van elkaar.

UITGANGSPUNTEN

KNRU werkt op basis van drie centrale uitgangspunten.

“Leren participeren door te doen”

Kinderen zullen op een speelse, natuurlijke wijze ervaren hoe het is om je eigen leven en leefomgeving in kaart te brengen, om erover te praten en aan te kunnen geven als het even niet zo goed gaat of als er iets ontbreekt. Ze leren om samen met volwassenen die ze vertrouwen, oplossingen te zoeken. Interventies worden op maat toegepast.

“We doen het samen”

Kinderen geven ‘levenslessen’ aan elkaar. Ze leren samen door te oefenen in: hoe gaan we met elkaar om, hoe zorgen we voor elkaar, hoe kunnen we elkaar helpen en welke keuzes maak ik/ maken we samen? Wat is van mij, wat is van jou, wat is van ons samen en hoe gaan we daar mee om? Kinderen ontwikkelen burgerschapsvaardigheden en belangrijke waarden voor de democratie.

Iedere dag zat een jongen van 10 jaar in zijn eentje in een rolstoel op de hoek van de straat. Kinderen bespraken het en bedachten zelf hoe dat anders kon: iedere dag een praatje en iedere week ging hij mee naar hun voetbalwedstrijd.

Wat heb je nodig om veilig en gezond op te groeien?
Eén van de antwoorden was 'een fiets', waarop een ander spontaan zei: 'wij hebben er nog een in de garage staan. Ik ga aan mijn vader vragen of jij die mag hebben.' En zo geschiedde.

Het zou mooi zijn als kinderen zich geen leerling voelen op school maar een kind dat als het ware schoolvaders en -moeders heeft.

Zo zei voormalig burgemeester van Amsterdam en voorzitter van de Taskforce Kindermishandeling Eberhard van der Laan: "Burgemeesters wees ook burgervader – burgermoeder voor de kinderen."

"We slaan een brug"

Met onze aanpak, ons instrumentarium en onze kennis slaan we een brug tussen opvoeding, onderwijs, burgerschapsvorming, jeugdgezondheid, jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdbeleid. Daarmee worden relevante lokale organisaties sterker met elkaar verbonden en in staat gesteld om, in samenwerking met kinderen en elkaar, kinderen effectiever te ondersteunen.

Deze brug vraagt om domeinoverstijgend denken van de politiek, het beleid van de overheid en het lokaal beleid. De professionals hebben naast ouders een pedagogische sleutelfunctie voor kinderen. *It takes a village to raise a child.* De gemeenten spelen een belangrijke rol door het onderwijs hierin te ondersteunen.

DOELGROEPEN

KNRU richt zich primair op:

- Professionals die werken met kinderen in de bovenbouw van het primair onderwijs (PO)
- Kinderen in de leeftijd van negen tot twaalf jaar (groep 6 en 7)
- Ouders en verzorgers

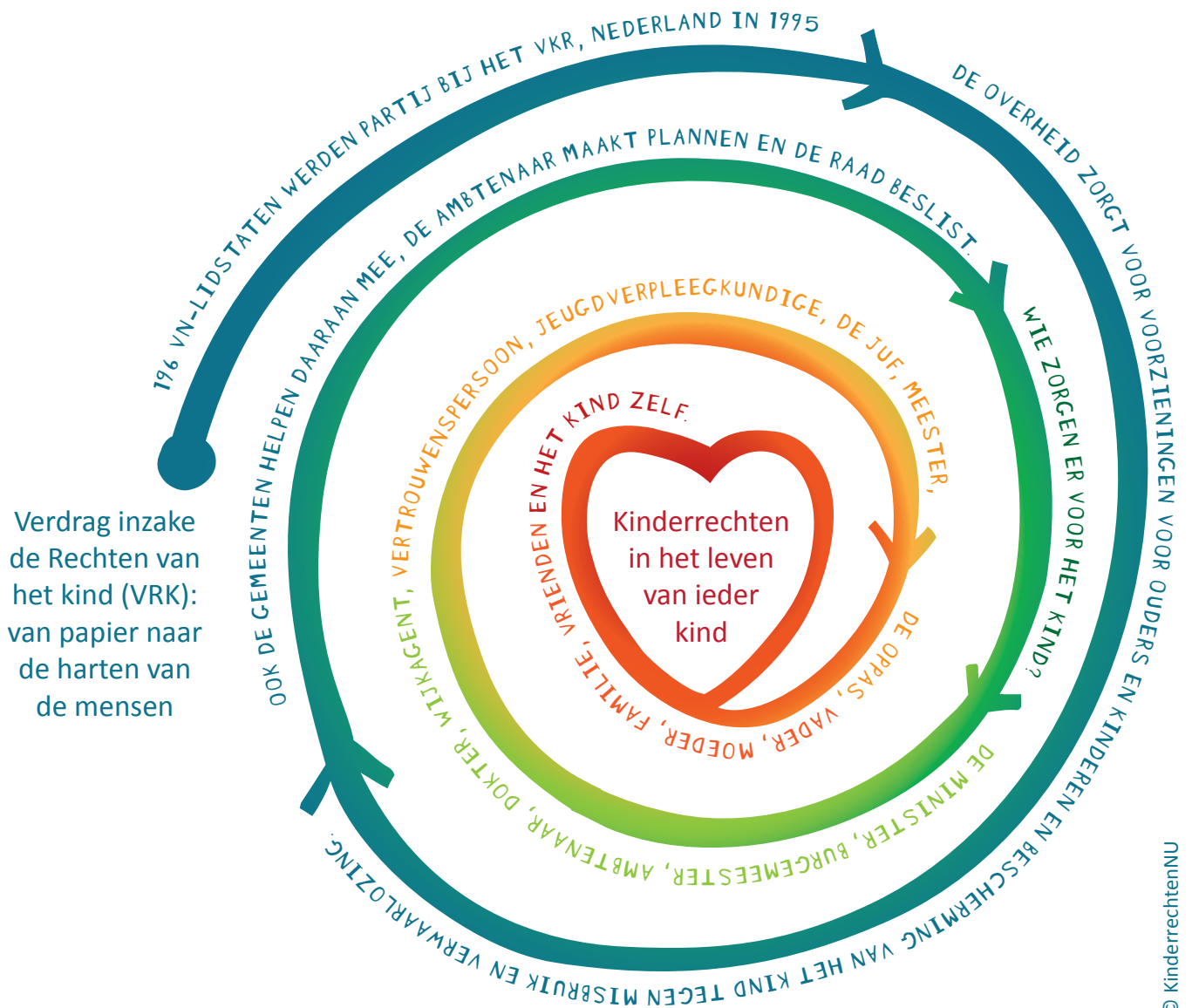
Voor kinderen in deze levensfase staat de ontwikkeling van het eigen ik en het verbaal uitdrukken van emoties centraal. Daarnaast verbreden kinderen in deze leeftijd hun 'sociale horizon': ze leren zich te verplaatsen in anderen en worden bewust van verschillen en overeenkomsten tussen klasgenoten.

In het primair onderwijs (PO) treffen we, vergeleken met het voortgezet onderwijs (VO), meer diversiteit aan: leerlingen van alle niveaus ontmoeten elkaar. Dit biedt kansen de school te benutten als speeltuin voor het ontwikkelen van burgerschapsvaardigheden en het - door de leerlingen zelf - bespreekbaar maken van alle onderwerpen die het kinderrechtenverdrag bevat.

Zij moeten leren hoe je je eigen verhaal kunt vertellen, zodat ze weten dat je er nooit alleen voor staat. Het is niet vanzelfsprekend dat kinderen dit thuis leren; de school is de aangewezen plek daarvoor.

De professionals hebben naast de ouders een pedagogische sleutelfunctie naar de kinderen. *It takes a village to raise a child*. De gemeenten spelen een belangrijke rol hierbij door het onderwijs hierin te “helpen”.

Groep 6: het “eerste dorpje” voor kinderen!

Geef alle kinderen de kans om zelf te KUNNEN vertellen, hulp te vragen en te beseffen: Je staat er nooit alleen voor!

Maar ook:

Op school “de deur wijd openzetten” voor de ouders en verzorgers, om hen te laten vertellen dat het (even) niet goed gaat thuis, naar hen te luisteren en samen de oplossing te bedenken. De Sociale Kinderkaart kan helpen die oplossing te vinden (zie: OuderHulpcode).

Het inspiratieboek van de stichting Kindvriendelijk.NU kan erbij helpen.

Doelenontwikkeling bij de kinderen:

- Zij ontdekken wat en hoe het is om te vertellen over zichzelf en met elkaar te praten over dingen die er toe doen.
- Zij leren hun eigen (digitale) grenzen en die van elkaar te ontdekken, te respecteren en te beschermen.
- Zij ervaren dat ze er nooit alleen voor staan, en leren hoe en waar ze hulp kunnen vragen als het (even) niet zo goed gaat.

Doelen voor beleidsontwikkeling bij de gemeenten:

- Het kind staat centraal en wordt betrokken bij de beleidsvorming ten aanzien van kinderen.
- Iedere beleidsbeslissing dient vóór de besluitvorming getoetst te zijn aan de kinderrechten.
- Kinderen worden spelenderwijs en duurzaam bewust gemaakt van de betekenis van hun rechten en, in de loop van hun ontwikkeling, ook van de bijbehorende plichten.
- Kinderen zullen leren hoe ze verantwoordelijkheid kunnen nemen, hoe ze kunnen participeren, meedenken, meepraten en luisteren. Ze zullen leren keuzes te maken, mee te beslissen, mee te doen en mee te helpen in hun eigen leefomgeving.
- Het bevorderen van (democratisch) burgerschap en veerkracht.
- De versterking op een natuurlijke manier van de samenwerking tussen kind, onderwijs, opvoeding, jeugdgezondheid en jeugdhulp tot stand brengen..
- De versterking van de samenwerking op uitvoerend, tactisch en strategisch niveau tussen leerkrachten, management, bestuur en politiek. Deze moeten met elkaar haalbare besluiten nemen om de plaats van kinderen in de samenleving te waarborgen.
- Tijdige(r) signalering van misstanden rondom een kind, zoals huiselijk geweld en kindermishandeling, ernstige gevolgen van scheidingen, armoede, kindermantelzorg en pesten, waardoor de curatieve inzet verkort kan worden.

RESULTATEN

Kijk voor de huidige resultaten op de website

www.kinderrechten.nu

HOOFDSTUK 3: ÉÉN VAN DE INSTRUMENTEN: DE KINDERRECHTENCHECKLIST

“Dit overzicht maakt de samenhang van kinderrechten snel inzichtelijk en biedt een grotere kans niets over het hoofd te zien.”

Het zijn de woorden die kinderen (hebben ge-)geven aan dat wat zij nodig hebben om veilig, gezond en blij op te groeien. Deze woorden dekken de inhoud van het kinderrechtenverdrag. Over al deze onderwerpen moeten kinderen leren hoe ze hun verhaal kunnen vertellen: blijde, minder blijde verhalen, alle emotionele en sociale verhalen en de vragen die zij daarbij hebben. Ze vertellen zoveel als je wilt horen...

Samen met kinderen in de leeftijd van 9-11 jaar en op advies van prof. dr. Jan C.M. Willems, hoogleraar Rechten van het kind en psycholoog dr. Martine F. Delfos, heeft KRNU het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (VRK) vertaald in de Kinderrechtenchecklist.

De Kinderrechtenchecklist is een instrument om de intentie van het kinderrechtenverdrag in de context van het dagelijkse leven bespreekbaar te maken en te kunnen integreren in werkzaamheden. Professionals kunnen deze checklist in hun werk toepassen om te toetsen of hun aanpak kinderrechtenproof is.

De checklist gaat na of kinderrechten, -plichten en -verantwoordelijkheden aanwezig zijn. Ook de lichamelijke, psychosociale en emotionele ontwikkeling en de gezondheid van kinderen komen aan de orde. Zo kunnen kinderen meedenken, meepraten en meebeslissen over alle onderwerpen die belangrijk zijn voor hun groei en opvoeding.

De Kinderrechtenchecklist is onderdeel van de KRNU-toolkit en de NGKb-toolkit en biedt een overzicht van de thema's uit het kinderrechtenverdrag voor 'dagelijks gebruik' bij het maken van beleid, voor verspreiding onder professionals en voor de implementatie van kinderrechten in de gemeenten en in de klas.

WAT HEB JE NODIG OM OP TE GROEIEN...

Vink aan:

- Ouders of verzorgers ☐ liefde ☐ en zorg ☐
- Een opvoeding met normen en waarden ☐ en het goede voorbeeld krijgen ☐
- Ontwikkeling verantwoordelijkheidsgevoel ☐ leren voor jezelf te zorgen ☐ en voor anderen ☐ en leren met geld om te gaan ☐
- Elke schooldag naar school gaan ☐
- Goed onderwijs krijgen ☐ beschermd worden tegen te hoge verwachtingen ☐ leren omgaan met (gezonde) stress ☐
- Geaccepteerd worden ☐ niet bang zijn ☐
- Ruimte en tijd voor jezelf ☐ om te spelen ☐
- Toegang tot natuur ☐ kennis over milieu ☐
- Gezond eten ☐ genoeg beweging ☐ genoeg slaap ☐ lichamelijke verzorging ☐
- Hulp bij het bereiken (of behouden) van een gezond gewicht ☐ en gezond gebit ☐
- Een gezonde omgeving ☐ een rookvrije omgeving ☐ een veilige omgeving ☐
- Bescherming tegen gehoorbeschadiging ☐

- Toegang tot veilig internet ☐
- Beperkte tijd achter beeldschermen ☐
- Bescherming tegen schadelijke informatie ☐ met name via internet ☐ en op tv ☐
- Voorlichting over seksualiteit ☐
- Voorlichting over alcohol en drugs ☐ gokken ☐ internet en social media ☐ verslaving ☐
- Extra hulp krijgen als je het nodig vindt ☐
- Bescherming tegen ☐ en hulp krijgen bij ongezonde stress of nare gebeurtenissen ☐
- Het verschil leren tussen grappen maken en pesten ☐ en niet steeds gepest worden ☐
- Niet geslagen worden ☐ niet uitgescholden worden ☐ niet vernederd worden ☐
- Ouders die niet altijd erge ruzie maken ☐
- Niet mishandeld worden ☐ niet verwaarloosd worden ☐ niet uitgebuit worden ☐ geen ongewenst lichamelijk contact ☐
- Jouw inbreng kunnen geven over wat jij nodig hebt ☐ thuis ☐ op school ☐ en in de buurt ☐
- Tijd krijgen om over jouw inbreng na te denken ☐
- Mensen die met geduld naar jou luisteren ☐ zonder oordeel vooraf ☐ en jou helpen ☐

Als jij denkt dat er iets niet goed gaat met jou of met je vriendje of vriendinnetje, of bij een klasgenoot of iemand uit je buurt, dan is er voor jou de **KINDERMELDCODE**

Is jouw omgeving *Kinderrechtenproof* of moet er iets verbeterd worden?

Informatie kun je vinden op:
www.kinderrechtenproof.nl
 Vraag advies aan je **BURGEMEESTER**
burgemeester@.....nl
 of bel naar **DE KINDEROMBUDSMAN**
0800-8765432

Je kunt ook **DE KINDERTELEFOON** bellen: **0800-0432**

Zoek een volwassene die je vertrouwt, die naar je luistert en die je helpt. Zoek net zo lang tot je iemand gevonden hebt.

JE STAAT ER NIET ALLEEN VOOR!

Heel veel mensen kunnen luisteren en helpen!
Je moeder, je vader, de juf, de meester, familie, buren, vrienden, de dokter, de politie, de burgemeester of...
 je weet vast nog wel iemand die je kunt vertrouwen.

HOOFDSTUK 4: AANSLUITING BIJ BESTAANDE WETTEN, PROGRAMMA'S & WIJZEN VAN AANPAK

Om de kinderrechten na te leven en een plek te geven in het dagelijks leven van kinderen, ouders en professionals zijn er tal van wetten, programma's en manieren van aanpak. De aanpak van KRNU biedt vanuit verbinding mede invulling aan de onderstaande wetten. De programma's en manieren van aanpak waar we op aansluiten, zijn te lezen in bijlage 7.

WET VEILIGHEID OP SCHOOL

'KRNU in de klas' is een invulling van de Wet Veiligheid op school. De onderwerpen uit het kinderrechtenverdrag, ook de voor ons moeilijk bespreekbare, worden en blijven bespreekbaar en krijgen een praktische betekenis, zoals het zelf oplossen van pestgedrag of het geven van spullen die een ander nodig heeft. Deze manier van burgerschapsvorming sluit aan bij de Wet op het primair onderwijs, het kerndoel burgerschap.

*Corinne Kirpestein,
jeugdverpleegkundige,
JGZkinderrechtencoach:*

“Preventie door de ander tevoorschijn te luisteren! SAMEN met het kind op weg gaan om de betekenis van gezondheid in de leefwereld van het kind te ontdekken. De jeugdverpleegkundige is door de aard van haar werk, ook gericht op collectieve preventie, ‘KRNU in de klas’ is een voorbeeld hiervan. De jeugdverpleegkundige participeert bij de workshop KRNU samen met andere professionals in collectieve/groepsgerichte preventie.”

Op een natuurlijk manier worden pesten, armoede en schaamte bestreden. Ieder kind moet leren om hulp te vragen, net zo als iedere ouder. Anderen leren er naar te luisteren, samen oplossingen te bedenken en leren samen te delen. Dit alles komt ten goede van ons leefmilieu.

WET PUBLIEKE GEZONDHEID EN JEUGDWET

In de Wet publieke gezondheid staat onder andere dat de jeugdgezondheidszorg tot taak heeft het op systematische wijze volgen en signaleren van ontwikkelingen in de gezondheidstoestand van jeugdigen en van gezondheidsbevorderende en -bedreigende factoren. Het ramen van de behoeften aan zorg valt ook onder de jeugdgezondheidszorg, net als het geven van voorlichting, advies, instructie en begeleiding, en het formuleren van maatregelen ter beïnvloeding van gezondheidsbedreigingen.

KRNU past goed bij al deze taken zoals beschreven in de Wet publieke gezondheid. De workshop ‘KRNU in de klas’ is een gezondheidsbevorderende maatregel, omdat kinderen de ruimte krijgen de mentale, sociale en fysieke betekenis van hun gezondheid in eigen context te ontdekken. Verder is KRNU een effectief middel om gezondheidsbedreigingen bij kinderen - denk aan kindermantelzorg, echtscheiding, kindermishandeling, armoede, pesten - bespreekbaar te maken en een aanzet te

Prof. dr. Jan C.M. Willems:

“De rechten van het kind eisen een nieuwe ethiek die de geestelijk gezonde ontwikkeling van een kind als mens en burger vooropstelt.”

*Vanaf 1 augustus 2021 gelden nieuwe wettelijke eisen voor bevordering van burgerschap in het (speciaal) basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs. Deze wettelijke opdracht om 'actief burgerschap en sociale cohesie' te bevorderen, verduidelijkt de burgerschapsopdracht uit 2006.

Gemeentebestuur en onderwijsbesturen in Brunssum:

“Kinderen zijn de adviseurs van onze Lokale Educatieve Agenda!”

Willemijn Dupuis:

“Voor een veilige omgeving moet aan kinderen verteld worden: ‘Ouders willen goed voor kinderen zorgen. Soms gaat het even niet zo goed en als we dat weten, hebben we in Nederland afgesproken dat die ouders hulp kunnen vragen en krijgen.’ De Sociale Kinderkaart is dan ook een belangrijk instrument voor ieder kind en hun ouders.”

geven tot een proces van bewustwording omtrent de betekenis van deze begrippen.

Met dit fundament kan de stap gezet worden naar het projectplan “Leren participatie in de gemeente”. KRNU, de gemeente, onderwijs en de jeugdgezondheidszorg (JGZ) slaan hierbij de handen ineen.

WET PRIMAIR ONDERWIJS, KERND OEL BURGERSCHAP*

Door kinderen uit te nodigen mee te denken, mee te praten, naar elkaar te luisteren, zich een eigen mening te vormen en daarover in gesprek te gaan met anderen, keuzes te maken en beslissingen te nemen, leren zij te participeren en verantwoordelijkheid te nemen.

Participatie zorgt voor meer betrokkenheid, eigenwaarde en sociale cohesie. Participatie bevordert het gevoel dat kinderen hun eigen omgeving kunnen beïnvloeden (actief burgerschap). Zij ervaren wat vertrouwen in mensen betekent en hoe dat voelt. Ze gaan het belang ervan begrijpen. Daarnaast merken ze dat wat zij zeggen en doen verschil maakt en ze voelen zich meer betrokken bij de (lokale) maatschappij.

WET VERPLICHT E MELDCODE

HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING.

Kinderrechtenambassadeur Simone Aumaj, in 2009 12 jaar, stelde tijdens de introductie van deze wet en de daarbij behorende protocollen voor volwassenen de vraag: “Wat moeten kinderen doen als het niet goed gaat met een vriendje of vriendinnetje? En wij weten vaak veel eerder dan een kind dat het niet goed gaat.” Samen met haar is de KinderMeldcode tot stand gekomen: zoek een volwassene die je vertrouwt, die naar je luistert en die je helpt, zoek net zo lang tot je die gevonden hebt. Een tool-for-life.

KRNU ondersteunt de KinderMeldcode door deze in de klas bespreekbaar te maken. Hierdoor leert een kind om het eigen verhaal aan iemand toe te vertrouwen, zodat volwassenen niet langer kunnen weggijken. Sterker nog, luister er naar en laat het kind niet los en zoek samen naar de oplossing en voer die samen uit.

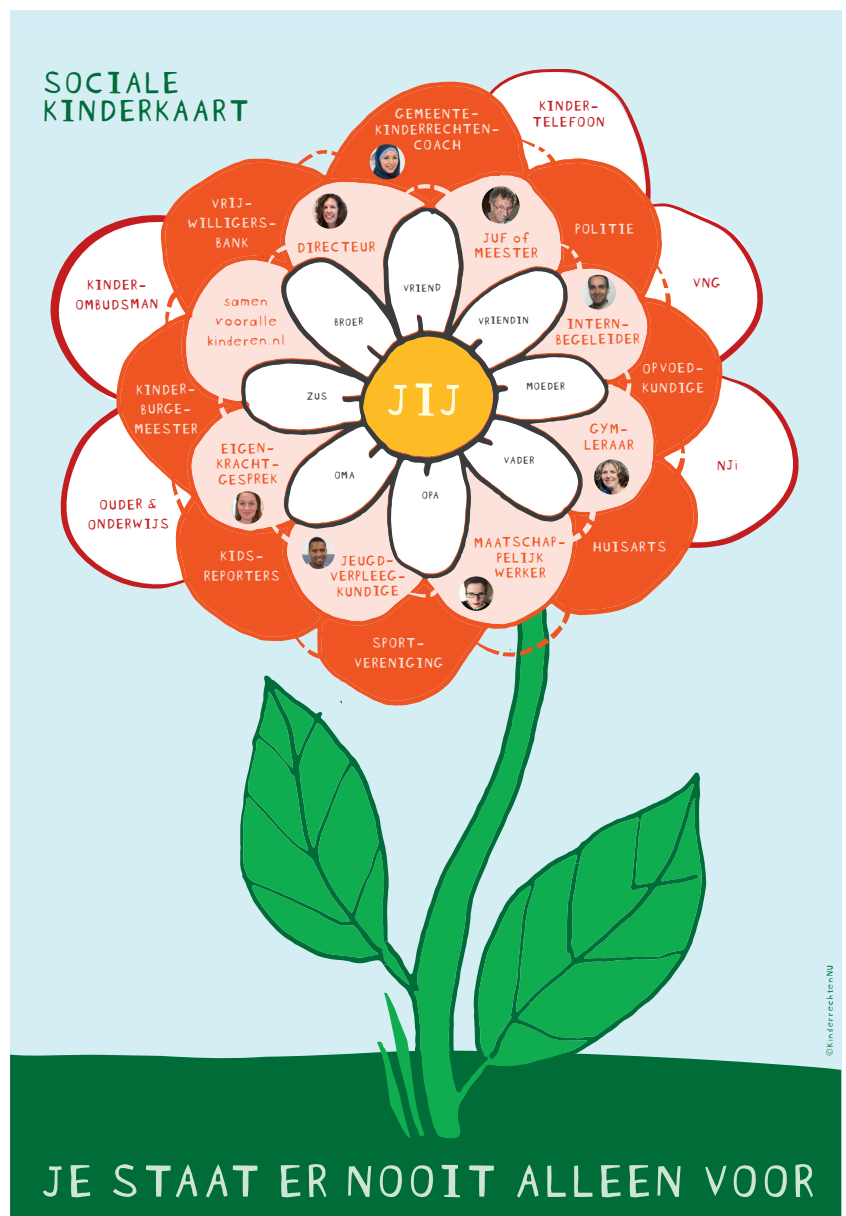
VRIJWILLIGERSBANK is breed bedoeld.
Buddy's, recycling, sport etc.

Een EIGEN-KRACHT-GESPREK betekent
een plan maken met betrokkenen
waarbij de regie in handen blijft van de
persoon of personen om wie het gaat.

SAM& DOEN HET SAMEN!:
[https://www.samenvoorallekinderen.nl/
overons/partners/](https://www.samenvoorallekinderen.nl/overons/partners/)

*Tijdens de bijeenkomst van de
Alliantie Kinderarmoede maart
2023 deden de leerlingen
van de OSG De Meergronden
de oproep voor een poster/
wegwijzer naar hulp:*

*“Hadden wij dit maar eerder!
Was fijn geweest als we eerder
hadden geweten wat er voor
ons is.”*

Als het even niet zo goed gaat...
wie kan mij dan helpen?

*bestuurder Eigen Kracht Centrale
Hedda van Lieshout:*

‘Een steunfiguur is belangrijk. Iemand die
naar je luistert, die naast je zit, die weet wat
belangrijk voor je is, voor je opkomt en kan
helpen als het even moeilijk wordt.’

‘De mensen die ik vertrouw heb ik allemaal
vertelt wat ik heb meegemaakt. Ze gaan je
meer begrijpen.’”

HOOFDSTUK 5: STAPPENPLAN

KinderrechtenNU en het Nederlands Genootschap van Kinderburgemeesters onderschrijven en gebruiken de code-kinderrechten-online:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/06/22/code-kinderrechten-online>

Machteld Huber:

“Positieve gezondheid staat voor het vermogen van mensen om zich aan te passen en eigen regie te voeren binnen fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven.”

DE AANPAK IN STAPPEN

Het implementeren van de manier van aanpak van KRNU verloopt stapsgewijs, waarbij vanuit een preventieve insteek wordt samengewerkt. We doen het samen vanuit een positieve en preventieve insteek. Daarbij is het de bedoeling dat het initiatief ligt bij de gemeente en de betrokken JGZ-instelling. KRNU faciliteert de kennis en de materialen.

Hieronder beschrijven we de stappen van de aanpak.

5.1 Het leggen van de basis

Indien een gemeente de aanpak van KRNU wil implementeren, biedt KRNU informatie en training (een dagdeel) aan de betrokken ambtenaren en de JGZ professionals. KRNU werkt vanuit jarenlange ervaring en ontwikkelde onder meer de *train-de-trainer* workshops voor de regio's van de jeugdgezondheidszorg en voor de gemeenten.

Onderdeel van de aanpak is dat de gemeente zorg draagt voor borging bij de regionale JGZ-instelling en de PO-scholen. Hierdoor wordt het eigenaarschap van de aanpak door meerdere partijen gedragen en ondersteund. Bovendien creëren we bij de betrokken organisaties een nieuwe *common ground*, als het gaat om kinderp participatie. Er is geen sprake van ingezette ad hoc interventies maar van een duurzame investering in de toekomst.

5.2 'Start up' van de praktijk

De door de KRNU opgeleide regionale JGZ-kinderrechtencoach traint en informeert het schoolzorgteam en de schoolkinderrechtencoach (bijvoorbeeld de intern begeleider), zodat zij mee kunnen werken met de aanpak 'KRNU in de klas'.

5.3 Na de professionele infrastructuur de klas in

De workshop 'KRNU in de klas'* wordt in groep 6 gegeven tussen januari en mei.

Deze workshop is ontwikkeld voor groep 6 en 7 en legt een extra fundament voor de (eerst)volgende kinderborgemeester- en kindergemeenteraadsverkiezingen in september in groep 7. In deze periode start de voorbereiding voor de Kindergemeenteraadsverkiezing. KRNU heeft hiervoor ook divers materiaal ontwikkeld en in de praktijk uitgetest.

* Het fundament voor kinderen; workshops 'KRNU in de klas'

Deze workshop is bedoeld voor groep 6 en 7 van de basisschool en is ontwikkeld met verschillende professionals uit de praktijk en op basis van jarenlange ervaring in samenwerking met kinderen. Het is daardoor een workshop geworden waarvan voelen, inleven, aansluiten bij de kinderwereld belangrijke elementen zijn.

We nodigen kinderen uit actief na te denken en vervolgens initiatief te nemen als het gaat om wat zij nodig hebben of te kort komen om VEILIG, GEZOND en BLIJ op te groeien.

De kinderen gaan zélf onder begeleiding van de professionals op speelse wijze met elkaar in gesprek. Daarvoor gebruiken ze het KinderrechtenNUSpel. Ze brengen hun leven en leefomgeving in kaart, leren aan te geven wat ze nodig hebben en wat er ontbreekt.

Daarbij krijgen ze nadrukkelijk mee dat zij samen met volwassenen die ze vertrouwen, oplossingen kunnen zoeken. Zij leren hun sociale kaart in te vullen.

Naast de kinderen neemt het zorgteam, zoals de leerkracht, intern begeleider, schoolmaatschappelijk werker en/of de directeur, deel aan de basisworkshop.

Deze interactieve aanpak helpt de kinderen zich de betekenis van de Kinderrechten daadwerkelijk eigen te maken en zorgt ervoor dat de kinderen, ook in de toekomst, regie over hun leven en leefomgeving krijgen/hebben.

Wanneer de kinderen in groep 6 zichzelf beter leren kennen, is dat een investering in hun sociale emotionele ontwikkeling. Daarmee kunnen zij zich steeds beter inleven in een ander en wordt de basis gelegd voor deelname aan de 'kinderdemocratie'.

De kandidaatstelling en de verkiezingen vindt plaats in september. In hetzelfde schooljaar wordt in groep 7 'KRNU in de klas' herhaald.

5.4 Kindergemeenteraad en kinderburgemeester in functie

De leden van de kindergemeenteraad ontmoeten elkaar regelmatig (10 tot 12 keer per jaar). Een aangestelde ambtenaar (gemeentekinderrechtencoach: pedagoog/orthopedagoog, zie bijlage 6) begeleidt de kinderen.

Vragen die centraal staan, zijn:

- Hoe gaan we met elkaar om?
- Hoe kunnen we voor elkaar zorgen?
- Hoe kunnen we elkaar helpen?

Maar ook: wat is van mij, wat is van jou, wat is van ons samen en hoe gaan we daarmee om?

De kinderburgemeesters en de gemeentekinderrechtencoaches, hun begeleiders, worden jaarlijks uitgenodigd voor de Landelijke Dag van Kinderburgemeesters. Er wordt gewerkt aan een dag op provinciaal niveau.

5.5 Ondertussen: de 'kidsreporters'

De gemeentekinderrechtencoach werft 'kidsreporters' uit groep 7 vóór de voorjaarsvakantie. In maart krijgen de reporters een training. De kidsreporters leren vloggen, interviewen, fotograferen en filmen en volgen de kindergemeenteraad op de voet. Zij zorgen voor terugkoppeling naar de leerlingen van groep 7, bovenbouw, school en ouders. Een tweede taak van hen is de Sociale Kinderkaart van de gemeente in kaart te brengen met daarop bijvoorbeeld de bibliotheek, sportverenigingen, vrijwilligersbank en muziekschool, de organisaties en instanties die voor kinderen bereikbaar zijn. (www.dekidsreporters.nl)

5.6 Leren van kinderen

Inzichten en ideeën die de kinderen, de kindergemeenteraad en de kinderburgemeester aandragen kunnen worden gebruikt voor het vormgeven en versterken van het (preventieve) aanbod voor kinderen en ouders. Interventies kunnen op die manier op maat worden aangeboden.

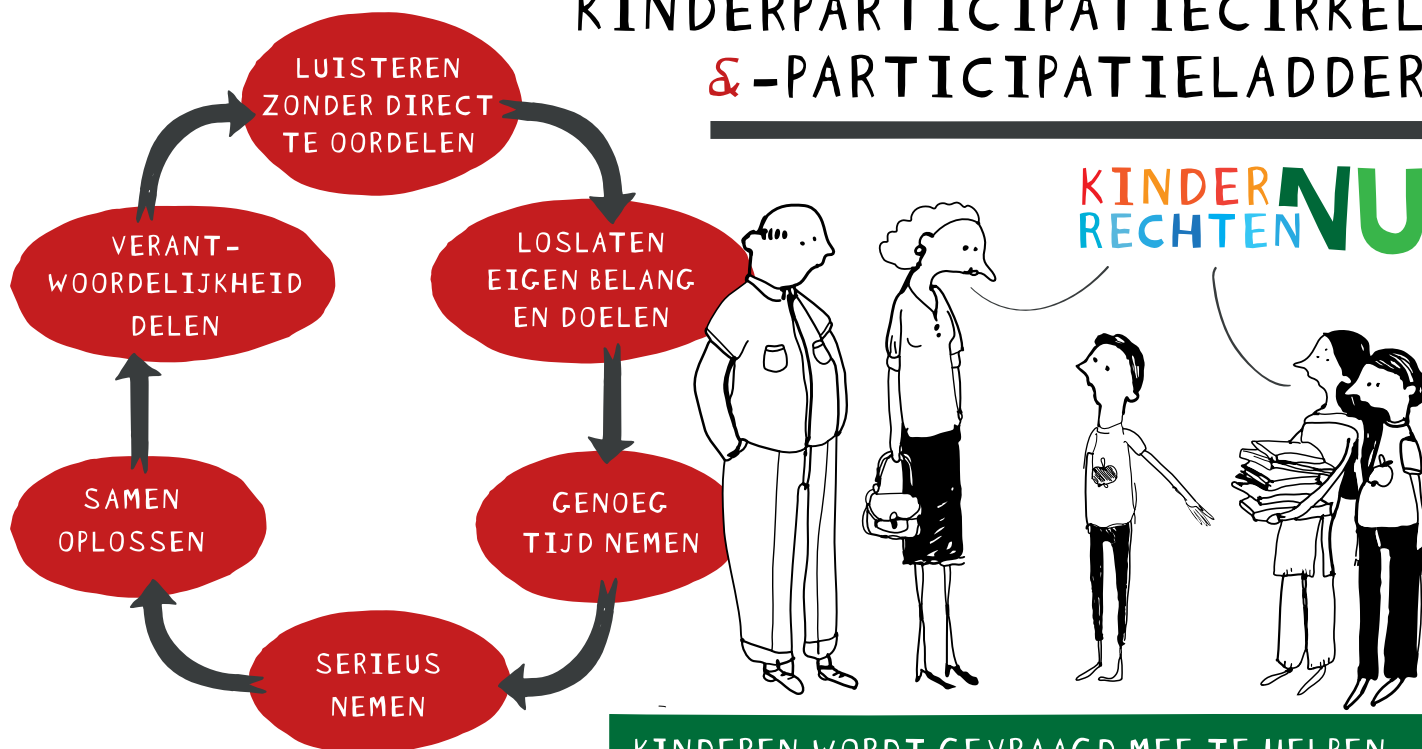
“Tijdens ‘KRNU in de klas’ geven kinderen levenslessen aan elkaar. Zij leren luisteren naar elkaars mening en daarover met elkaar in gesprek te gaan.”

Daarnaast worden opbrengsten van alle kindergemeenteraden en kinderburgemeesters gedeeld met de ministeries BZK, VWS, OCW, JenV, EZ en SZW. Op die manier kan de overheid de leefwereld van kinderen vanuit hun eigen omgeving volgen. KRNU werkt momenteel plannen uit voor een Nationale Kinderraad. De Nationale Jeugdraad (NJR) vertegenwoordigt al kinderen vanaf 12 jaar.

KINDERPARTICIPATIECIRKEL & -PARTICIPATIELADDER

KINDER
RECHTEN
NU

KINDEREN WORDT GEVRAAGD MEE TE HELPEN

Volwassenen en kinderen leren met elkaar om te gaan, voor elkaar te zorgen, elkaar te respecteren en te waarderen en waarborgen samen een positief gezond en preventief jeugdbeleid.

KINDEREN WORDT GEVRAAGD MEE TE BESLISSEN

De burgemeester werkt samen met de kinderborgemeester. De kinderrechtenNU-coach en de Raad van Kinderrechtenambassadeurs ondersteunen de kinderborgemeester in haar of zijn ambt.

KINDEREN WORDT GEVRAAGD MEE TE PRATEN

De gemeente stelt samen met de basisscholen een Raad van Kinderrechtenambassadeurs en een Kinderborgemeester aan. Zij vertegenwoordigen kinderen in de gemeente en zijn bereikbaar voor hen. Op de Sociale Kinderkaart staan hun contactgegevens.

KINDEREN WORDT GEVRAAGD NA TE DENKEN

De gemeente stelt een KinderrechtenNU-coach aan. Alle kinderen in groep 7 krijgen van de KinderrechtenNU-coach de **workshop KinderrechtenNU in de klas**. Hier leren zij na te denken en te beargumenteren hoe ze met elkaar om moeten gaan en voor elkaar moeten zorgen.

KINDEREN WORDEN GEÏNFORMEERD

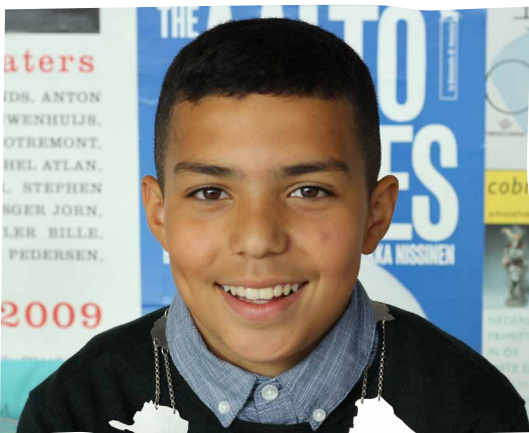
De gemeenteraad besluit dat de professionals op school en in de wijk worden voorgesteld aan de kinderen. De Sociale Kinderkaart wordt klassikaal ingevuld zodat de kinderen weten waar ze hulp moeten vragen als het even niet zo goed gaat. Ook de burgemeester en de kinderborgemeester zijn bereikbaar via de Sociale Kinderkaart.

HOOFDSTUK 6: AMBITIE: NATIONALE KINDERRAAD (NKR)

Kinderburgemeester Sibel:

“Ik heb in het jaar dat ik kindergemeenteraadslid was geleerd om met volwassenen te praten.”

Kinderburgemeester Ilias:

“Ik wil een stem zijn voor alle kinderen van Amsterdam.”

KRNU pleit voor de invoering van een Nationale Kinderraad. Dit als aanvulling op de Nationale Jeugdraad die vooral kinderen vertegenwoordigt in het voortgezet onderwijs.

De urgentie om het leven en de leefomgeving van kinderen serieus te nemen, neemt alleen maar toe. Nederland daalt in plaats van dat het stijgt op de wereldwijde KidsRight-index van kinderrechten.

Met de aanpak van ‘KRNU in de klas’ en onze inspanning om in alle Nederlandse gemeenten een kinderborgemeester te kiezen, leren we alle kinderen participeren. De opbrengsten, de belangen, de verlangens willen we laten vertolken door een *Nationale Kinderraad*, waarin de gemeenterechtencoaches die lokaal de contacten hebben met kinderen via de PO-scholen, de jeugdgezondheid, de kindergemeenteraad en de kinderborgemeester zitting hebben.

Deze Nationale Kinderraad vult de huidige Nationale Jongeren-Raad (NJR) aan. Waar we jongeren in deze laatste al een stem geven, geven we ook de 8-12 jarige kinderen hiermee een eigen verhaal over hun leven.

HOOFDSTUK 7: BEGROTING

Voor de gemeenten zijn de kosten opgebouwd uit twee hoofdelementen:

1. ‘KRNU in de klas’, voor de basisscholen in de gemeente, voorbereid en uitgevoerd door de JGZ-kinderrechtencoach.
2. Kinderparticipatie: ondersteuning bij verkiezing en functioneren van de kindergemeenteraad en kinderborgemeester, voorbereid en uitgevoerd door de gemeentekinderrechtencoach.

Kijk voor de actuele kosten op de website:

www.kinderrechtenu.nl

BIJLAGE 1: GEZONDE KINDONTWIKKELING

GEZONDE KINDONTWIKKELING

– PROF. JAN CM WILLEMS, MAASTRICHT 25 JULI 2023

Kinderrechten gaan in essentie om de vraag: hoe dienen wij als volwassenen de gezonde ontwikkeling van kinderen? Daar is veel kennis over. We weten wat kinderen beschadigt: toxische stress (zie [Toxische stress - YouTube](#) en [Animatie Stress window of tolerance \(Augeo Foundation en Stichting Kinderpostzegels Nederland\) - YouTube](#)). We weten wat kinderen beschermt: veilige gehechtheid (zie [Veilige en onveilige hechting \(cirkel van veiligheid en vertrouwen\) - Youtube](#) en [Hechting \(Ontwikkelings- en Onderwijspsychologie\) - YouTube](#); zie ook [Still Face Experiment \(Edward Tronick\) - Youtube](#)) en, later, kinderopparticipatie (zie [kinderrechtennu.nl](#)). Vrijwaring van toxische stress, totstandkoming van veilige gehechtheid en bevordering van kinderopparticipatie maken de kern uit van ‘het belang van het kind.’ Dat belang dient altijd en overal voorop te staan, niet alleen voor ouders maar voor alle overheden en instanties (artikel 3 Kinderrechtenverdrag). Elk beleid, van overheden en instanties, dient getoetst te worden aan deze drie vragen: Gaat dit toxische stress tegen? Bevordert dit veilige gehechtheid? Bevordert dit kinderopparticipatie? Terwijl vrijwaring van toxische stress voor de hele jeugd van groot belang is, zijn twee levensfasen voor de gezonde ontwikkeling van kinderen cruciaal: de eerste duizend dagen vanaf de zwangerschap en de fase van tien tot twaalf jaar. De eerste fase is cruciaal voor veilige gehechtheid van baby's en peuters aan ouders of andere opvoeders. De tweede fase voor de verdere sociaal-emotionele ontwikkeling en de burgerschapsvorming van het prepuberale kind: de uitbouw van het fundament van veilige gehechtheid door kinderopparticipatie (zie [kinderrechtennu.nl](#)). Zó komen kinderen goed in hun vel te zitten en stevig in hun schoenen te staan in de maatschappij. Zó kan hun gezonde ontwikkeling bijdragen aan een gezonde samenleving. Zó kunnen kinderen en volwassenen samen bijdragen aan een betere toekomst en een betere wereld.

Kortom, als je dit leert als kind, creëer je de vanzelfsprekendheid van denken en handelen op dit vlak als professional.

BIJLAGE 2: HANDREIKING JGZ

De handreiking is tot stand gekomen in samenwerking met KinderrechtenNU (KRNU) en de Jeugdgezondheidszorg (JGZ). We willen met deze samenwerking een brug slaan tussen kind, opvoeding, onderwijs, zorg en bescherming.

Het in ons aller belang is dat kinderen hun leven en leefomgeving in kaart leren brengen, er met anderen over leren praten, leren luisteren en, als dat nodig is, hun weg naar hulp kunnen vinden. Deze onmisbare 'tools-for-life' geven de kinderen de regie over hun eigen leven en welzijn.

We doen het samen! KinderrechtenNU, Vereniging van Nederlandse gemeenten, GGD GHOR Nederland, Actiz, PO-Raad, Ingrado

www.kinderrechten.nu

[KinderrechtenNU in de klas 2018 korte versie - YouTube](#)

BIJLAGE 3: LINK 'KINDERPARTICIPATIE DE SCHAKEL NAAR DEMOCRATIE'

Met veel plezier presenteren wij u deze handreiking. Deze handreiking is tot stand gekomen in samenwerking met KinderrechtenNU, het Nederlands Genootschap van Burgemeesters, de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden, het Ministerie van Binnenlandse Zaken, de Wethoudersvereniging, de Vereniging van Griffiers en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Hierin vindt u een voorbeeldmotie: kinderburgemeester en kinderp participatie in de gemeente.

<https://kinderburgemeesters.nl/doe-mee/>

BIJLAGE 4: WAT BIEDEN WE DE SCHOOL?

Workshopbegeleiding JGZprofessional (door KRNU opgeleid voor deze workshop)

De instrumenten voor 'leren participeren' waarin o.a.:

- Toolkit voor de JGZkinderrechtencoach en de Schoolkinderrechtencoach
- Werkplan & Stappenplan workshop KRNU in de klas
- Kinderrechtenchecklist-kind
- Kinderrechtenchecklist-ouder met begeleidende informatie voor de ouders
- Inspiratieboek voor ouders en professionals van Kindvriendelijk.NU
- Kinderrechtenchecklist-professional
- KinderMeldcodekaart
- Sociale Kinderkaart in school
- Rad van Kinderrechten
- Kinderdemocratie, stappenplan en materialen verkiezing kindergemeenteraadsleden
- Sociale Kinderkaart in de gemeente
- Nieuwsbrief betreffende de activiteiten van de Kinderburgemeester en de Kindergemeenteraad

*Peter Dijkshoorn,
landelijk ambassadeur
Lerend Jeugdstelsel:*

“Weet dat je van alles niet weet. Weet dat je kunt vragen aan collega’s. Weet dat er mensen zijn die meer weten. Vragen is geen kwestie van hulpeloosheid. Vragen is een kwestie van beroepstrots, van trots zijn op je eigen werk.”

Aansluiting bij het curriculum Wettelijke opdracht (art. 8, 3e lid, Wet primair onderwijs)

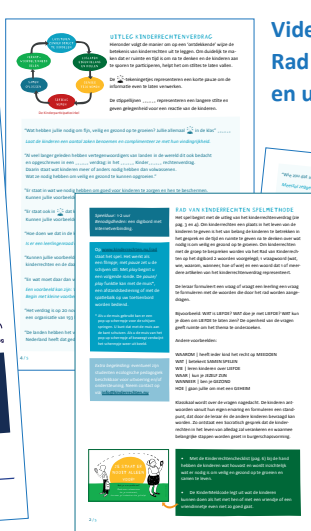
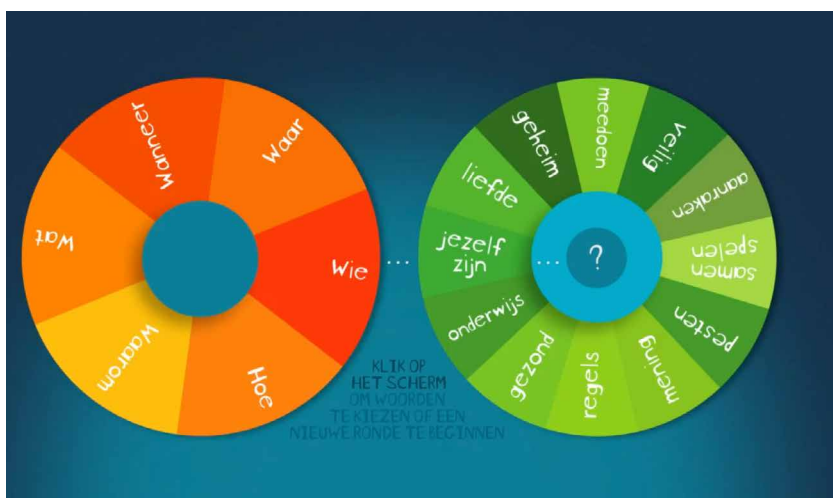
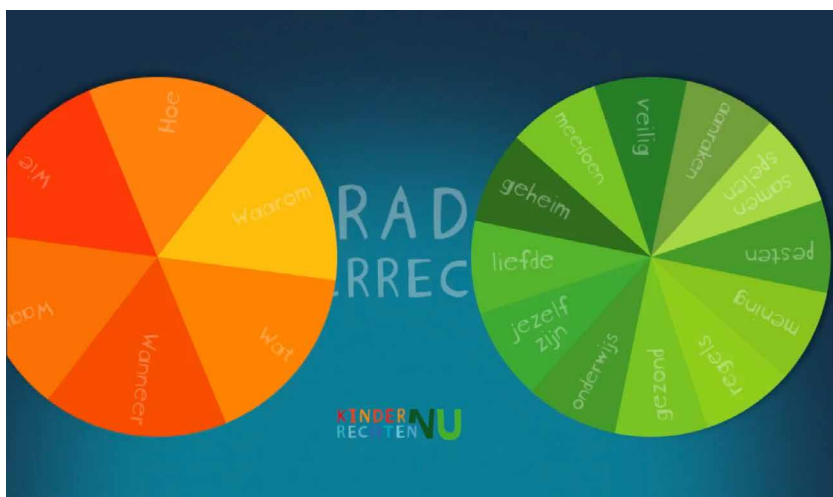
- a) gaat er mede van uit dat leerlingen opgroeien in een pluriforme samenleving,
- b) is mede gericht op het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie, en
- c) is er mede op gericht dat leerlingen kennis hebben van en kennismaken met verschillende achtergronden en culturen van leeftijdgenoten.

Kerdoelen voor Burgerschap (Wet op het Primair Onderwijs)

Kerdoel 36: De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.

Kerdoel 37: De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.

Kerdoel 38: De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit.

Videostills van het Rad van Kinderrechten en uitleg voor in de klas

Enkelepagina's van het JGZ werkplan

Korte handleiding KinderrechtenNUSpel

BIJLAGE 5: WAT BIEDEN WE DE JEUGDGEZONDHEIDSZORG?

**Workshopbegeleiding JGZ-professional
(door KRNU opgeleid voor deze workshop)**

De instrumenten voor 'leren participeren' waarin o.a.:

- Toolkit 'Schoolkinderrechtencoach'
- Draaiboek & Stappenplan workshop KRNU in de klas
- Werkplan JGZ
- KinderrechtenNUspel
- Kinderrechtenchecklist-kind
- Kinderrechtenchecklist-ouder
- Kinderrechtenchecklist-professional
- KinderHulpcodekaart
- Sociale Kinderkaart
- Rad van Kinderrechten

**Deskundige scholing/begeleiding
JGZkinderrechtencoach op school (door KRNU)**

Aansluiting bij wettelijke gemeentelijke opdracht

- Jeugdwet
- Wet publieke gezondheid

In de Wet publieke gezondheid staat onder andere dat de jeugdgezondheidszorg tot taak heeft het op systematische wijze volgen en signaleren van ontwikkelingen in de gezondheidstoestand van jeugdigen en van gezondheidsbevorderende en -bedreigende factoren. Het ramen van de behoeften aan zorg valt ook onder de jeugdgezondheidszorg, net als het geven van voorlichting, advies, instructie en begeleiding, en het formuleren van maatregelen ter beïnvloeding van gezondheidsbedreigingen.

KinderrechtenNU past goed bij al deze taken zoals beschreven in de wet publieke gezondheid. De workshop KRNU in de klas is een gezondheidsbevorderende maatregel omdat kinderen de ruimte krijgen de betekenis van (mentale, sociale en fysieke) hun gezondheid in eigen context te ontdekken. Verder is KRNU een effectief middel om gezondheidsbedreigingen bij kinderen denk aan kindermantelzorg, echtscheiding, kindermishandeling, armoede, pesten, bespreekbaar te maken en een aanzet te geven tot een proces van bewustwording van de betekenis van deze begrippen.

BIJLAGE 6: OPTIES VOOR GEMEENTE

Alle gemeenten die een kinderburgemeester en/of een kindergemeenteraad ondersteunen, en jaarlijks € 1.000,- investeren in een **NGKb lidmaatschap** ontvangen:

De Training Kinderrechtencoach voor de begeleider van de Kinderburgemeester & Kindergemeenteraad en voor beleidsambtenaren van de gemeente.

De jaarlijkse training zal meerdere malen gegeven worden bij de VNG in Den Haag en neemt een halve dag in beslag. Geïnteresseerden kunnen zich voor een van deze halve dagen inschrijven. Per provincie is ook een gezamenlijke training mogelijk. Besproken wordt:

- Hoe kinderoparticipatie in de gemeente de schakel is naar democratie;
- Hoe de kinderen het best te begeleiden zodat ze zelf hun ideeën en verhaal kunnen vormen, en hoe deze ideeën samen uit te werken tot haalbare projectplannen die de gemeente mooier, fijner en veiliger maken voor iedereen;
- Tips en tops voor de samenwerking met de scholen;
- Uitwisseling van ervaring en kennis opgedaan in verschillende gemeenten m.b.t. projectplannen van en door de kinderen en de resultaten ervan.

Telefonisch advies en ondersteuning op maat.

Hiervoor zijn 8 uren beschikbaar.

Toegang voor 2 personen, tot de Landelijke Dag van Kinderburgemeesters: Kinderburgemeester plus een gemeentelijk begeleider (kinderrechtencoach, burgemeester, raadslid of beleidsmedewerker).

Een toolkit met materialen t.b.v. de verkiezing en de begeleiding van Kinderburgemeester & Kindergemeenteraad:

- Draaiboek 'Kinderdemocratie in de gemeente' voor de kinderrechtencoach, waaronder een draaiboek t.b.v. de verkiezingen in de groepen 7 van de basisscholen, een draaiboek voor installatie en de inrichting van de bijeenkomsten op basis van materiaal verzameld tijdens de verkiezingen en ontwikkeld in samenwerking met alle kinderen uit groep 7;
- Het 'WERKBOEK van de kinderburgemeester' (tevens een leidraad voor de begeleider, de kinderrechtencoach)

met tips voor de kinderburgemeester en de kindergemeenteraadsleden. Verschillende stichtingen, organisaties en instanties stellen zich erin voor en leggen uit hoe zij kunnen helpen. De organisaties zijn ambassadeurs van het NGKb kunnen benaderd worden door de kinderburgemeester zelf.

De nieuwsbrief met bijzondere ontwikkelingen, weetjes en feitjes, 3x per jaar.

Daarnaast levert de gemeente door lid te worden een bescheiden solidariteitsbijdrage voor het werk van het genootschap om kinderp participatie landelijk op een hoog niveau op de agenda te krijgen.

Jet Bussemaker, voorzitter van de Raad Volksgezondheid en Samenleving:

“Zorgverzekeraars en gemeenten moeten de verantwoordelijkheid voelen en nemen om preventie in de hele breedte van de samenleving uit te voeren. Dat mag niet vrijblijvend zijn. Dat moet in de Wet Publieke Gezondheid verankerd worden. Alle nadruk moet liggen op collectieve preventie, dus alle vormen die mensen beschermen.”

(7 april 2021)

Om de belangen van de kinderen te behartigen streeft KRNU te allen tijde een optimale samenwerking na met alle betrokken professionele partijen met en voor het kind. KRNU en het NGK willen daar pro-actief aan bijdragen door kennis en ervaringen met alle partijen op aanvraag te delen.

PREVENTIEF JEUGDBELEID DOOR KINDERPARTICIPATIE:

- Basis voor burgerschapsvorming en democratie.
- Een sociaal veilig klimaat op de scholen. Bijvoorbeeld door het voorkomen en het samen leren oplossen van pesten, schoolverzuim, depressie en armoede.
- Een betere en snellere signalering en aanpak van kindermishandeling.
- Input en inzicht voor jeugdbeleid en op basis daarvan een goede samenwerking in het sociaal domein.
- Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind wordt geïmplementeerd in de samenleving in het dagelijkse leven in begrijpelijke taal voor kind en volwassenen.
- Onderwijs, Jeugdbeleid, zorg, bescherming zijn kinderrechtenproof.

BIJLAGE 7: FUNCTIEOMSCHRIJVING, PROFIEL EN TAKENPAKKET

Functieomschrijving Kinderrechtencoach (KRC) gemeente

Plaats in de organisatie: De Gemeentekinderrechtencoach wordt aangesteld door de gemeente en is de spil in de gemeente als het gaat om kinderp participatie en implementatie van kinderrechten.

De KRC geeft uitvoering aan het wetsvoorstel 'Versterking participatie op decentraal niveau'.

Doelstelling

De KRC is verantwoordelijk voor de implementatie en borging van kinderp participatie, kinderrechten in de gemeente en ondersteunt daarin alle basisscholen. De KRC doet dat op basis van de visie en methode van KRNU en betreft hierbij de Jeugdgezondheidszorg en de JGZ-kinderrechtencoach.

De KRC helpt mee met het opzetten van een kindergemeenteraad en maakt gebruik van het overleg tussen de gemeente en de directies van de scholen: de Lokale Educatieve Agenda.

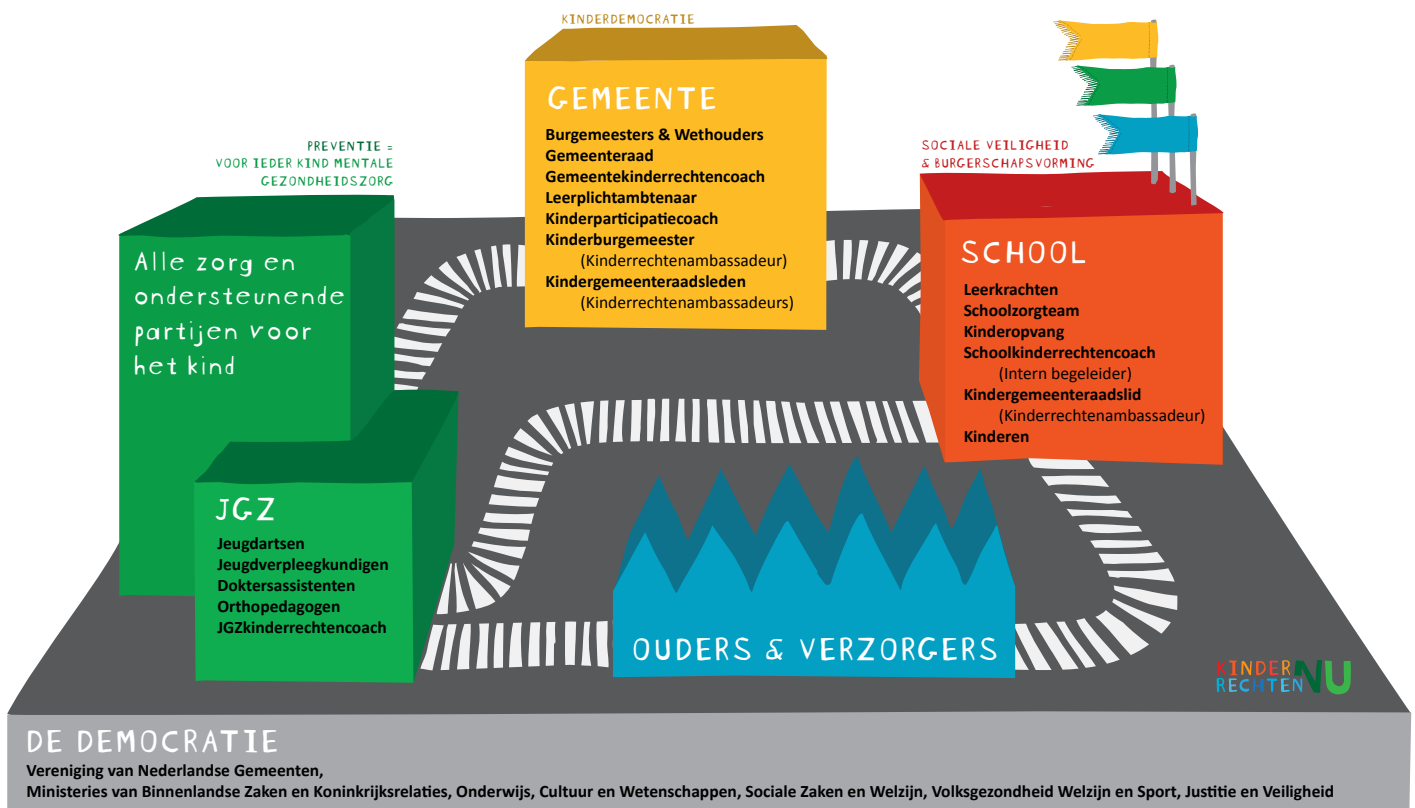
De KRC onderhoudt contact met de scholen, organiseert verkiezingen en begeleidt de Kindergemeenteraad en de Kinderburgemeester. Het doel hiervan is dat scholen een laagdrempelige en veilige omgeving bieden aan kinderen waar ze hun levenservaringen kunnen delen. Kinderen op school en in de gemeente worden serieus genomen om hun verhaal te doen en signalen te bespreken over onderwerpen waar ze zich zorgen over maken. Samen met onderwijs en andere instanties zijn we als de gemeente verantwoordelijk initiatief te nemen om voor de betrokkenen een betere situatie te creëren en het kind hierbij te betrekken.

Functieomschrijving

De Gemeentekinderrechtencoach heeft pedagogische kennis en vaardigheden, kan zijn/haar rol kindgericht uitvoeren en vindt kinderp participatie een vanzelfsprekendheid. De KRC heeft kennis van en ervaring met gespreksvaardigheden om met kinderen in gesprek te gaan, geeft hen het woord, luistert en laat hen vooral zelf nadenken over de vragen: hoe gaan we met elkaar om, hoe zorgen we voor elkaar en hoe kunnen we elkaar helpen?

De KRC behartigt de belangen van de kinderen en waakt ervoor dat er serieuze aandacht gaat naar dat wat er in de gemeente nodig is voor het gezond en veilig laten opgroeien van kinderen.

De KRC gaat aan de slag met de methode en de instrumenten van KRNU. De KRC werkt binnen de scholen aan de implementatie van de KRNU-methode en betreft hierbij de Jeugdgezondheid. De KinderMeldcode is hierin een belangrijke basis.

Kinderen leren hun leven en leefomgeving in kaart te brengen, daarover te praten, kenbaar te maken waar zij hulp bij nodig hebben en brengen in kaart bij wie zij hiervoor terecht kunnen. De gemeentekinderrechtencoach zorgt voor de Sociale Kinderkaart van de gemeente.

De KRC sluit aan bij wat er al is op de scholen en zorgt ervoor dat kinderp participatie en kinderrechten aan de hand van de KRNU-methodiek verankerd worden. Er ontstaat ruimte waarin kinderen met elkaar en met volwassenen in gesprek gaan over onderwerpen die hen bezighouden. De kinderen worden hierin serieus genomen en kinderp participatie wordt 'vanzelfsprekend'. De methodiek en instrumenten van KRNU hebben zich inmiddels bewezen en worden als hulpmiddelen ingezet om deze beweging op gang te brengen.

Werkzaamheden van de Kinderrechtencoach:

- Voert het 'Plan Kinderparticipatie in de gemeente, we doen het samen' uit;

- Ondersteunt en faciliteert zowel de jeugdgezondheidszorg (JGZ) als het schoolzorgteam, met de implementatie en de borging;
- Stelt met kinderen en betrokken professionals de Sociale Kinderkaart van school en de gemeente samen en zorgt voor de nodige up-dates;
- Faciliteert de training in de KRNU-methode van het zorgteam van de school (de leerkrachten van groep 6, 7, directeur, schoolmaatschappelijk werk, interne begeleider of andere vertrouwenspersoon) in samenwerking met en onder regie van de jeugdgezondheidszorg;
- Deelt informatie en de stand van zaken met bestuur en raadsleden;
- Begeleidt de verkiezing van Kindergemeenteraad en Kinderburgemeester;
- Begeleidt de vergaderingen van de kindergemeenteraad en zorgt voor terugkoppeling naar de scholen, gemeente en de (plaatselijke) samenleving;
- Bespreekt de voortgang en borging van de methodiek met de school en de JGZ, staat open voor vragen en nieuwe ideeën en signaleert daarmee de positieve ervaringen en de knelpunten van de scholen;
- Draagt zorg voor evaluatie en bevindingen van de KRNU-methodiek aan de hand van het format van KinderrechtenNU.

Functie-eisen

- Je bent een krachtige en enthousiaste persoonlijkheid;
- Je weet mogelijkheden te creëren en tot actie aan te zetten;
- Je vindt het leuk om te verbinden en te motiveren;
- Je ondersteunt en faciliteert;
- Je bent gericht op samenwerking;
- Je hebt een open en transparante houding;
- Je bent gedreven en hebt doorzettingsvermogen;
- Je kunt laagdrempelig zaken aan de orde stellen;
- Je hebt pedagogische kennis en vaardigheden;
- Je beschikt over coachings- en trainingsvaardigheden;
- Je bent zowel flexibel als zelfstandig om doelgericht te werken aan de doelstelling.

De KRC geeft mede uitvoering aan het wetsvoorstel 'Versterking participatie op decentraal niveau'.

Kinderparticipatie = leren participeren

Voor het onderwijs:

Aanvulling op de 'Wet verplichte meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld', invulling van de 'Wet sociale veiligheid in de school, basisvorming voor burgerschap en democratie'.

Voor de kinderrechtsbescherming:

Kinderbeschermingsrecht vraagt om kinderparticipatie

In de jeugdgezondheidszorg:

Preventieve invulling van de 'Wet publieke gezondheid en van de Jeugdwet', monitoring en zo nodig opvolging vanuit het verhaal van het kind zelf.

Voor Nederland:

Oefening in de basisvragen voor de democratie:

- Hoe gaan we met elkaar om, hoe zorgen we voor elkaar en hoe kunnen we elkaar helpen?
- Wat is van mij, wat is van jou, wat is van ons samen en hoe gaan we daar mee om?
- Implementatie en integratie van het kinderrechtenverdrag in de samenleving en in alle beleid en een goede verantwoording aan het Kinderrechtencomité in Genève.
- Een participatiesamenleving waarin ieder mens gelijkwaardige kansen krijgt.

Voor ieder kind... mens:

Een fundament voor het leven, het fundament voor de samenleving.

Kinderparticipatie is Burgerschapsvorming

- Door deelname aan de kindergemeenteraadsverkiezing kan de basisschool inhoud geven aan haar taak: burgerschapsvorming.
- Burgerschapsvorming in het onderwijs gaat over de ontwikkeling van kinderen tot democratische burgers. Zij worden gestimuleerd eigen opvattingen en een verantwoordelijkheidsgevoel te ontwikkelen, om zo eigen keuzes te kunnen maken. Daarnaast worden ze gestimuleerd naar elkaar te luisteren en samen beslissingen te nemen zodat een democratische houding wordt gevormd.
- Burgerschapsvorming in de gemeente gaat om het vergroten van de betrokkenheid van kinderen in de samenleving,

HOE GAAN WE MET ELKAAR OM,
HOE ZORGEN WE VOOR ELKAAR EN
HOE KUNNEN WE ELKAAR HELPEN?

HOE NEMEN WE SAMEN EEN BESLUIT?
HOE VOEREN WE DE BESLUITEN EN
ACTIVITEITEN UIT?

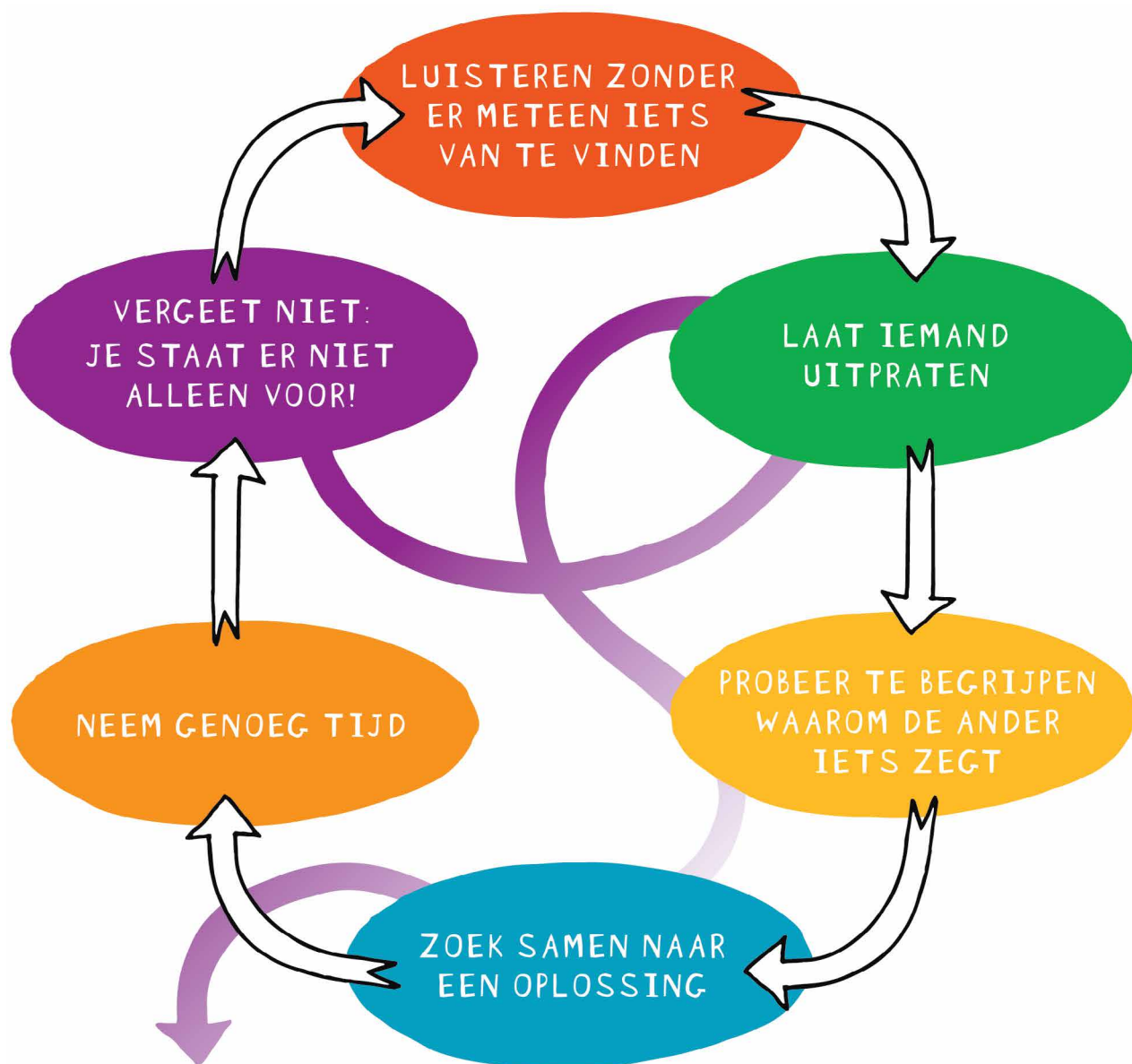
DEZE VRAGEN VORMEN DE BASIS VAN DE DEMOCRATIE
GOED OM (ALTIJD) IN JE ACHTERHOOFD TE HOUDEN

door kinderen mee te laten denken en praten over de democratische basisvragen:

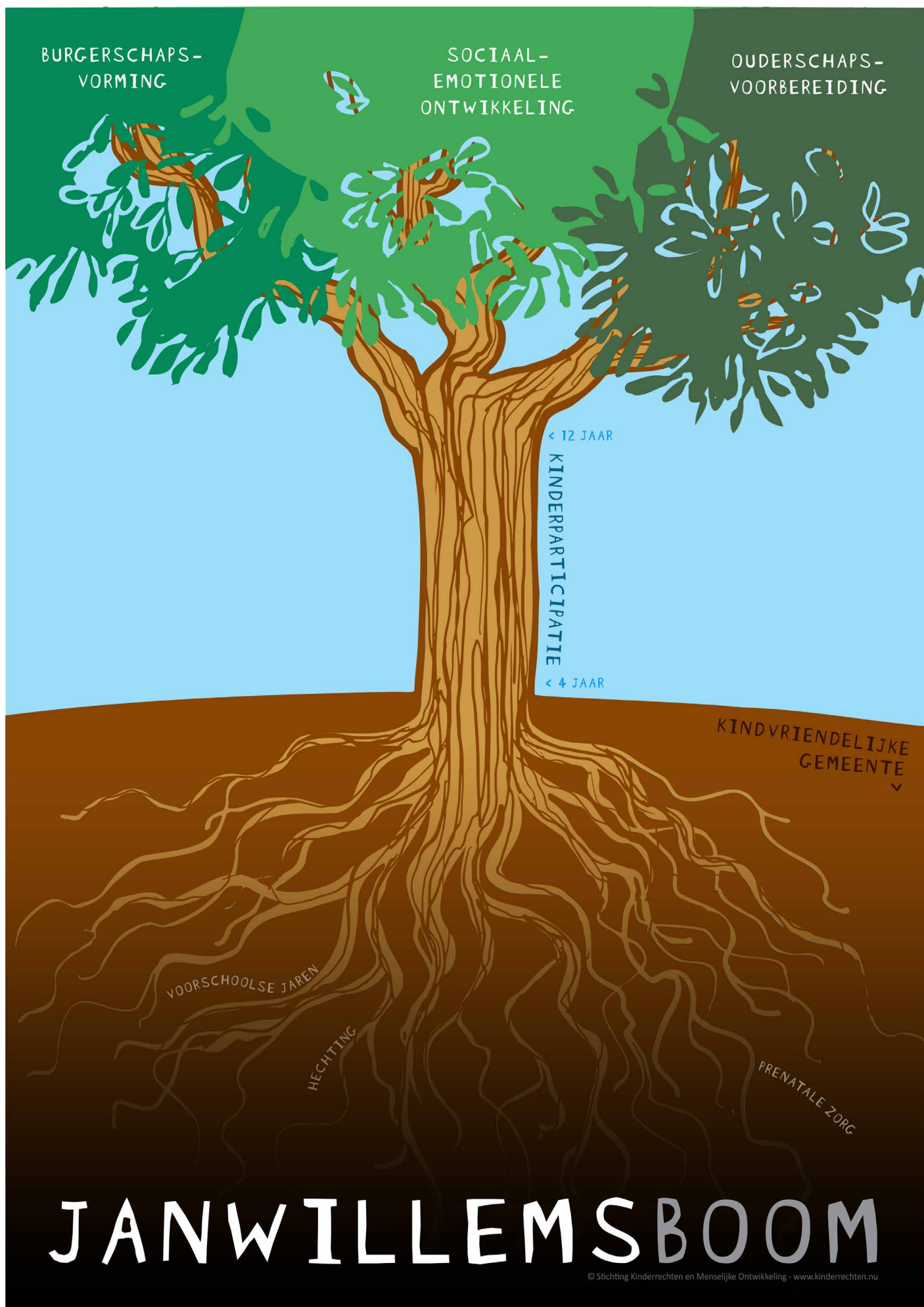
- Burgerschapsvorming is voor geestelijke en lichamelijke gezondheid preventie. Je leven en leefomgeving in kaart kunnen brengen, erover kunnen praten en aan de bel trekken als het even niet zo goed gaat en weten bij wie je hiervoor terecht kunt. Voor je leven beseffen dat je er nooit alleen voor staat!

Basisinstrument om te leren participeren is de participatiecirkel (@KinderrechtenNU).

Hier afgebeeld de kinderparticipatiecirkel. Zie voor de participatiecirkel voor volwassenen pagina 18.

ZOEK EEN VOLWASSENE DIE JULLIE VERTROUWEN EN
VRAAG HAAR OF HEM JULLIE TE HELPEN.
ZOEK NET ZO LANG TOT JE IEMAND GEVONDEN HEBT.

Jan Willems is emeritus hoogleraar Rechten van het kind. Hij heeft de kinderrechten vooral in het perspectief van de pedagogiek grote waarden gegeven in zijn proefschrift: *Wie zal de opvoeders opvoeden?* (1999)

BIJLAGE 8: LOPENDE PROGRAMMA'S EN WIJZEN VAN AANPAK ANNO 2023

- Lokale Educatieve Agenda (LEA), een instrument om tot gezamenlijke afspraken en activiteiten te komen over jeugd- en onderwijsbeleid, <http://www.delokaleeducatieveagenda.nl/>
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- GALA-Gezond en Actief Leven Akkoord,
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/01/31/gala-gezond-en-actief-leven-akkoord>
Gemeenten en GGD'en, zorgverzekeraars en VWS zetten gezamenlijk in op een gezond en actief leven met een stevige sociale basis.
- Met Andere Ogen, ter versterking van de samenwerking tussen onderwijs, zorg en jeugd zodat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen,
<https://www.netwerkmetaanandereogen.nl/>
Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).
- Democratie in Actie,
<https://lokale-democratie.nl/>
Ministerie van Binnenlandse Zaken.
- School en Veiligheid; Burgerschap op de Basisschool;
Creëer een sociaal veilige sfeer op school,
<https://www.schoolenveiligheid.nl/thema/burgerschapsvorming-po/#over-burgerschapsvorming>
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.
- 21^e-eeuwse vaardigheden,
<https://www.slo.nl/thema/meer/21e-eeuwsevaardigheden/samenwerken/>
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.
- Ieder Kind geïnformeerd,
<https://vng.nl/sites/default/files/2021-09/20210907-gids-ieder-kind-geinformeerd-voor-scholen-en-gemeenten.pdf>
Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
- Kinderarmoede: Samen voor alle kinderen,
<https://www.samenvoorallekinderen.nl/>
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid..
- De Gezonde School, een gezonde leefstijl op school,
(RIVM, GGD, PORaad)
<https://www.gezondeschool.nl/primair-onderwijs>
De ministeries van VWS, OCW, SZW, LNV maken het programma Gezonde School financieel mogelijk.
- Peter Dijkshoorn, kinder- en jeugdpsychiater, is landelijk ambassadeur voor het lerend jeugdstelsel voor de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
Transformatie van de zorg: bedoelingen en praktijk:
<https://www.bewegingvannul.nl>
Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
- Gezonde Leefstijl,
<https://www.ncj.nl/onderwerp/gezondheid/>
- Opvoeden en Ouderschap
<https://www.nji.nl/opvoeden-en-ouderschap>

- Geweld hoort nergens Thuis,

<https://vng.nl/rubrieken/onderwerpen/kindermishandeling-en-huiselijk-geweld>
Ministerie Veiligheid en Justitie en Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

- Maatregelen in het Nationaal Preventie Akkoord, Rijksoverheid.

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gezondheid-en-preventie/nationaal-preventieakkoord>

- Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) is er voor herstellen ontwikkeling van het onderwijs tijdens en na corona,

<https://www.nponderwijs.nl/gemeenten>

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

- Eigenkracht Conferentie, legt verbinding tussen mensen die voor en met het kind vertrouwd zijn en met hen samen oplossingen en plan van aanpak bedenken,

<https://www.eigen-kracht.nl/aanbod-regie-eigen-leven/wat-is-eigen-kracht-conferentie/>

https://www.eigen-kracht.nl/assets/uploads/2016/05/201605_Analyse-WODC-onderzoek-EK-c-1.pdf

<https://www.johannes-wier.nl/bijzondere-dossiers/tolken-in-de-zorg-en-sociaal-domein/>

Actueel in de Tweede Kamer (dec. 2022)

KRNU steunt de campagne 'Dit is een kind en geen talk' en wenst verwijzing naar op de Sociale Kinderkaart

- Huis voor democratie en rechtsstaat,

<https://prodemos.nl>

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Tweede Kamer.

Het burgerschapsonderwijs moet volgens de aangescherpte wet 'doelgericht' en 'herkenbaar' zijn. Scholen moeten een heldere visie op burgerschap ontwikkelen en inzichtelijk maken hoe deze samenhangt met het schoolbeleid. De visie maakt helder wat de school onder burgerschap verstaat en wil bereiken. Deze wordt vervolgens concreet gemaakt naar welke kennis, vaardigheden en houdingen leerlingen zullen leren.

<https://www.expertisepuntburgerschap.nl/primair-onderwijs/beleid-en-regelgeving/wet-regelgeving/>

- Onderwijs in 'Tafel van ZIJN' ondersteunt goede ontwikkeling,

<https://www.haagsehoogvliegers.nl/ministerie-voor-gezonde-generaties/>

- Tessa Rooseboom, hoogleraar Vroege ontwikkeling en gezondheid, is betrokken bij 'Kansrijke Start 5 jaar!'

<https://www.kansrijkestartnl.nl/actueel/nieuws/2024/05/kansrijke-start-5-jaar/kansrijke-start-5-jaar>

- Sharon Stellaard, promoveerde op 8 maart 2023 op haar proefschrift Boemerangbeleid: Over aanhouden-de tragiek in passend onderwijs- en jeugdzorgbeleid aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Boemerangbeleid laat de uitwerking van een halve eeuw aan hervormingsbeleid zien op het terrein van passend onderwijs en jeugdzorg.

<https://research.vu.nl/en/publications/boemerangbeleid-over-aanhoudende-tragiek-in-passend-onderwijs-en-jeugdzorg>

<https://www.sharonstellaard.nl/>

NOS, Anouk de Gee, Projectleider KOPP/KOV:

"Een groot deel van de ouders is in contact (geweest) met een hulpverlener. Dat sterkt ons in het idee dat we KOPP/KOV voor hulp en ondersteuning kunnen bereiken via de volwassenenzorg. Tegelijkertijd is er een groep kinderen, die bijna net zo groot is, waar dit niet voor geldt. Voor deze kinderen is het nodig dat we andere manieren vinden om hen met preventie te kunnen bereiken."

<https://www.trimbos.nl/actueel/nieuws/het-aantal-kinderen-dat-opgroeit-met-een-ouder-met-psychische-problemen-of-een-verslaving-is-gegroeid/>

PREVENTIEF JEUGDBELEID DOOR KINDERPARTICIPATIE:

- Basis voor burgerschapsvorming en democratie.
- Een sociaal veilig klimaat op de scholen. Bijvoorbeeld door het voorkomen en zelf leren oplossen van pesten, schoolverzuim, depressie en armoede.
- Een betere en snellere signalering en aanpak van kindermishandeling.
- Input en inzicht voor jeugdbeleid en op basis daarvan een goede samenwerking in het sociaal domein.
- Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind wordt geïmplementeerd in de samenleving in het dagelijkse leven in begrijpelijke taal voor kind en volwassenen.
- Onderwijs, Jeugdbeleid, zorg, bescherming zijn Kinderrechtenproof.

Tessa Rooseboom, hoogleraar

Vroege ontwikkeling en gezondheid:

“Belangrijke oproep aan de politiek van de KNMG: investeer in gezondheid, en voorkom problemen voordat ze ontstaan (dat is goedkoper, effectiever, eerlijker en duurzamer), EN leg lange termijn doelen vast in de wet. Zo zorgen we voor een gezondere toekomst waarin ieder mens de kans krijgt op een gezond leven.”

Jet Bussemaker, voorzitter van

de Raad Volksgezondheid en Samenleving:

“Zorgverzekeraars en gemeenten moeten de verantwoordelijkheid voelen en nemen om preventie in de hele breedte van de samenleving uit te voeren. Dat mag niet vrijblijvend zijn. Dat moet in de Wet Publieke Gezondheid verankerd worden. Alle nadruk moet liggen op collectieve preventie, dus alle vormen die mensen beschermen.” (7 april 2021)

Om de belangen van de kinderen te behartigen streven KRNU en het NGKb te allen tijde een optimale samenwerking na met alle betrokken professionele partijen met en voor het kind. KRNU en het NGKb willen daar pro-actief aan bijdragen door kennis en ervaringen met alle partijen op aanvraag te delen.

info@kinderrechten.nu

06 41426600

ELK KIND IN NEDERLAND VERDIENT
EEN GEZOND FUNDAMENT VOOR DE
REST VAN HET LEVEN. HET IS HET
FUNDAMENT VOOR DE SAMENLEVING.

KINDER
RECHTEN NU

NEDERLANDS GENOOTSCHAP
VAN KINDERBURGEMEESTERS